

Lijst van SD-ers, gestationeerd in Arnhem, die echter ook in Zutphen e.o. werkzaam waren

Ahlbrecht, August Louis Wilhelm Ahlbrecht trad zeer gewelddadig op tegen leden van het Verzet, met name tegen communisten. En hij had niet veel op met joden en joden-helpers. Zo schopte en sloeg hij op het Kantoor in augustus 1943 een gearresteerde joodse man en een gewonde joden-helper die met hun gezicht naar de muur stonden te wachten. Hij werd bekend als iemand die zich geheel voor zijn werk gaf en 'voor de volle 100%' uit de mensen haalde wat erin zat. Toen een stenotypiste bij Thomsen, de baas van Ahlbrecht, klaagde over de gebruikte methoden, antwoorde deze 'het is hier geen Rodekruis instelling'.

Een van Ahlbrechts meest humoristische medewerkers had de gewoonte zich, als de telefoon ging, met '*Schlächtereij Kompagnie*' te melden. Ook Ahlbrecht werd aanvankelijk ter dood veroordeeld, maar dit vonnis werd herroepen. Hij werd in april 1949 uiteindelijk tot levenslang veroordeeld en kwam in december 1959 vrij. [Link](#)

Bartsch, Ernst Friedrich (7 februari 1913 - onbekend) was *Hauptsturmführer Waffen SS*. Hij was o.a. werkzaam in Kamp Vught als leider van de 4^e compagnie. Die samen met de 5^e compagnie verantwoordelijk was voor de bewaking van Kamp Vught en afkomstig was van het *SS-Wachtbataillon Nord-West*.

Van den Berg

Bauer, Hermann *Sturmbahnführer*, woonde in de buurt van de Stikke Hezelstraat in Nijmegen. Is later bij een arrestatie door het Verzet, 29 jaar oud, geliquideerd in Den Haag.

Berg, Hendrikus Christophorus van den (Amsterdam 22 april 1901 - onbekend) Hij was lid van de NSB en de WA en betrokken bij het Kantoor Arnhem en Velp als Rijksrechercheur.

Becker, Walter: 'Becker kon er bij de verhoren behoorlijk op los slaan.' Hij was leider van het *Sonderkommando* waarvan Kuypers, Berendsen, Post en Grin deel uitmaakten. Hij was intens gemeen en achterdochtig en had volgens zijn zeggen 'medelijden' uit zijn woordenboek geschrapt. Van beroep was hij kelner en had uit dien hoofde voor den oorlog altijd in Nederland gewerkt. Zodoende was hij de taal vrij goed machtig. Hij vond het prachtig als een groep Nederlanders doodgeschoten werd. Dat, zei hij, "moesten ze maar meer doen, dan leerden ze het wel af."

Berends, Antonie (Deventer 25 augustus 1907 - Randburg (SA) 27 september 1971) ‘De voormalige SD-er A. Berends, 52 jaar oud, die aanvankelijk tot levenslange gevangenisstraf was veroordeeld, is half december voorwaardelijk in vrijheid gesteld, aldus meldt Het Parool. De minister van justitie heeft hem verboden zich op te houden in de provincies Gelderland en Overijssel, gebieden waarin Berends in de oorlogsjaren de ergste van zijn wandaden beging. De omzetting van zijn levenslange gevangenisstraf in een tijdelijke detentie is in het kader van het sinds 1955 gevoerde gratiebeleid nog onder minister Samkalden geschied. Berends heeft nu tweederde van zijn straf van 22 jaar uitgezeten’.

De voormalige SD-er begon in 1931 zijn loopbaan als agent bij de Amsterdamse politie. Nadat hij in 1940 lid van de NSB was geworden, bracht hij het bij dit korps alras tot inspecteur. Later werd hij waarnemend korpschef van politie in Enschede en leider van een Sonderkommando. Hij vervulde een werkzaam aandeel bij het opruimen van verzetsgroepen in Amsterdam, Almelo en Tiel. Ook trad hij op als agent-provocateur.

Volgens de advocaat-fiscaal bij de Bijzondere Rechtspleging heeft hij wel honderd Nederlanders de dood ingejaagd. [...] Destijds werd de doodstraf tegen hem geëist, maar hij werd veroordeeld tot levenslang. In 1958 werd hem gratie verleend en werd hij ‘op jaren gesteld’. (Het huidige TBS). Uiteindelijk kwam hij in december 1960 vrij. In het jaar 1967 emigreerde hij met zijn familie naar Zuid Afrika, alwaar net als zijn vader in Deventer, als fruithandelaar heeft gewerkt. Hij overleed op 27 september 1971 in Randburg (Zuid Afrika) aan een hartaanval. Hij was toen 64 jaar. [Link](#)

Berends

Berendsen, Johan (Avereest, 2 september 1912 - Vught, 2 mei 1947) Hij was lid van het *Sonderkommando*. Een aantal politiecommissarissen, onderscheidde zich door een overmatige ijver bij het arresteren van joden. De Commissaris van Politie in Venlo, werkte nauw samen met de *Sicherheitspolizei*. Hetzelfde gold voor Johan Berendsen, opperwacht-

meester bij de politie en leider van de *Arbeits Kontroll Dienst [AKD]* van Venlo. Berendsen werd meestal begeleid door zes politieagenten uit Ommen en was altijd bewapend. Hij werd berucht vanwege het opjagen en insluiten van onderduikers die de *Arbeitseinsatz* trachten te ontlopen en het op bevel doodschieten van drie mensen.

Hij kreeg al gauw de bijnaam 'De schrik van Venlo'. In oktober 1944 verdween Berendsen uit Venlo, om elders AKD-activiteiten te ont-plooien.

Hij werd in oktober 1945 in de gevangenis van Scheveningen opgespoord. Berendsen werd vervolgens door het Bijzonder Gerechtshof te 's-Hertogenbosch ter dood veroordeeld. Op 1 mei 1947 werd het gratieverzoek van Berendsen afgewezen door de koningin [...] en werd hij de volgende ochtend geëxecuteerd, 35 jaar oud.

[Link](#)

Blühe, Willy werkte alleen in 1943 en 1944 bij het Kantoor.

Breit, Untersturmführer organiseerde verschillende transporten naar Westerbork en Vught. 'Hij maakte de indruk van een fret, klein en gemeen.' Anekdote over Breit, toen werkzaam op het SD-buro in Harderwijk: 'Juist tien uur als ik bij Breit voor de schrijftafel plaats neem... Het gesprek is nauwelijks een minuut oud als de telefoon rinkelt. Breit grijpt de hoorn en luistert ambtshalve, maar plotseling springt hij van zijn stoel op en schreeuwt terug: "Was? Invasion? Wo? Dünkirchen?" Dan, tot mij: "Die Engländer sind da' en met een klap smijt hij opgewonden de hoorn op de haak ... Daarop vliegt hij de gang op en schreeuwt: 'Invasion! Du, Hanns [= zijn baas [Hanns Albin Rauter](#)], die Invasion hat begonnen!' Eerst wanneer Hanns in de kamer is en met Breit een beetje uitgelaten gaat doen, kan ik eveneens aan mijn vreugde uiting geven, eens en voor altijd met de Engelsen te kunnen afrekenen...'

Brink, Wouter Hendrik van den (Barneveld 9 juni 1904 - onbekend) Van juni 1940 tot begin 1944 was hij verbonden aan de *SD* te Arnhem. De NSB'er werd op 14 februari 1944 benoemd tot burgemeester van Wageningen. Na september was hij nog burgemeester van Borculo. [Link](#)

Bühe

Bühe, Willy Franz Paul Johann (Möln, 2 maart 1902 - onbekend) was een Duitse politie-beambte. Bühe was als Judensachbearbeiter bij de Sicherheitsdienst in Arnhem verantwoordelijk voor de deportatie en opsporing van joden in Gelderland en Overijssel. In vergelijking met andere SD'ers was Bühe spaarzaam in het toepassen van fysiek geweld op arrestanten die voor hem verschenen, zoals joodse onderduikers en onderduikgevers. Bühe werd op 16 april 1945 gearresteerd en zat vast in de strafgevangenis in Arnhem. Hij stelde, tijdens zijn detentie, dat de joden die buiten Arnhem werden gearresteerd veelal direct op transport naar Westerbork werden gesteld. Hij zou hier geen bemoeienis mee hebben gehad, verklaarde hij. In november 1948 werd hij vrijgelaten zonder terecht te zijn. De procureur-fiscaal Fikkert verwachtte dat de op te leggen straf de tijd, dat Bühe al vastzat, niet zou overschrijden. Over het verdere leven van Bühe is niets bekend.

Buijink, J.H. was opperwachtmeester in Nijmegen. Hij was bij het Kantoor betrokken als Rijksrechercheur. Hij was erbij met Kühnert en Ahlbrecht toen de verzetsman [Theo Dobbe](#) werd vermoord in kamp [Avegoor](#) bij Dieren.

Kaptein, Johannes Cornelis 'Kees' (Klaten (Nederlands-Indië), 21 maart 1915 - Waalsdorpervlakte, 21 juli 1949) was een Haagse politie-man. Hij was lid van de NSB en de daaraan gelieerde organisatie *Rechtsfront* en van de *Germaanse SS*. Hoewel niet bekend is hoeveel slachtoffers Kaptein precies heeft gemaakt tijdens de Tweede Wereldoorlog,

Kaptein

staat vast dat het om een zeer groot aantal moet gaan: vele honderden, misschien zelfs meer dan duizend [..]. Hij was een zelfverklaard jodenhater en stond bekend om zijn zeer gewelddadige optreden. Veel ondergedoken joodse gezinnen werden door hem opgespoord en naar de concentratiekampen gestuurd. Bij zijn proces toonde hij geen berouw en na veel getuigenissen van slachtoffers en andere getuigen werd hij ter dood veroordeeld, waartegen hij tevergeefs in beroep ging. In zijn requisitoir sprak de rechter mr. P.S. de Gruyter van "het ernstigste en

afschuwelijkste geval van Jodenvervolging in Nederland" [..]. Tijdens zijn bewind had hij ook nog door diefstal een groot vermogen aan bezittingen toegeëigend. Nadat een verzoek om gratie was afgewezen werd op 21 juli 1949 het doodsvonnis door middel van fusillering van het toen 34-jarige 'beestmens' Kaptein voltrokken, op de Waalsdorpervlakte in de duinen bij Den Haag. [Link](#)

Detmar, Jacob Adriaan (Brummen 1916 - Brummen 1945) was onderofficier bij de Marechaussee en werd eind 1942, begin 1943 overgeplaatst naar Arnhem. Kort daarna werd hij op eigen verzoek bij de SD in Arnhem gedetacheerd. Daar onderscheidde hij zich door zijn inzet voor de 'wederopbouw van Europa', waarmee het Europa onder Duits gezag werd bedoeld.

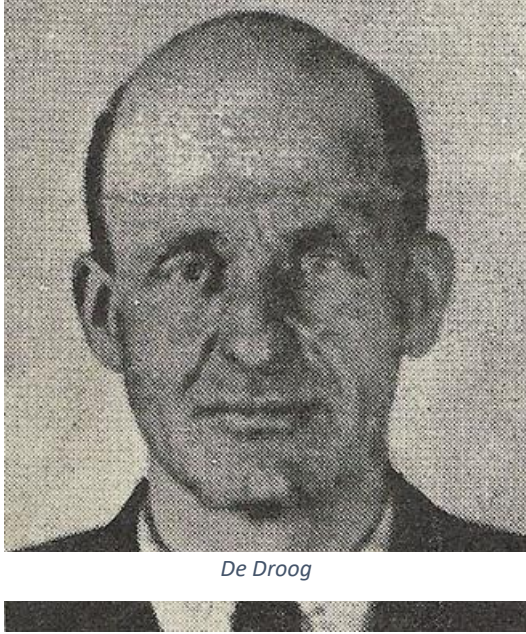
In het begin was Detmar vooral op treinen en stations actief. Hij maakte daar jacht op joden, verzetsmensen en onderduikers. *Zugstreifen* (treinen doorzoeken) noemden SD-ers dat. Hij werkte vaak samen met zijn collega [Antoon den Otter](#) (1920 - 1945) uit Brummen. Getuigen zagen de twee geregeld op het station van Arnhem en dat ze mensen aanhielden en naar het SD-hoofdkwartier brachten.

Later ging het duo ook elders op jacht, mogelijk omdat ze voor elke opgepakte jood aanbreningsgeld kregen. Eerst was dat tien gulden (nu ongeveer vijftig euro) per arrestant, later werd dat twintig gulden. Toen beiden ([Detmar](#) en [den Otter](#)) eind 1944 zagen aankomen dat Duitsland

de oorlog zou verliezen, doken ze onder in Brummen, met medeneming van hun dienstpistool. Ze probeerden aansluiting te vinden bij het Verzet [..], maar daar vertrouwde ze deze mannen niet en hielden hen op afstand.

Uiteindelijk werden Detmar en Den Otter door het [SS-Kommando Pieters](#) opgespoord en in de kelders van landgoed Groot Engelenburg te Brummen opgesloten. Na martelingen (nog wel door oud-collega's..) bekenden ze te zijn gedeserteerd [Op desertie stond de doodstraf]. Met de Canadezen in aantocht verliet het *Kommando* op 13 april 1945 het kasteel, waarbij Detmar en Den Otter samen met zes andere gevangenen werden geëxecuteerd. 1) [Link](#); 2) [Link](#)

Droog, Johannes Mattheus de ('Johnny') (Haarlem, 15 augustus 1893 - Gorssel, 19 februari 1945). De Gorssenaar was in de Tweede Wereldoorlog een van de beruchtste [V-Männer](#) en als zodanig verantwoordelijk voor de arrestatie van honderden gedeserteerde verzetslieden. Hij kwam waarschijnlijk om het leven door een ongeluk met zijn eigen pistool. De Droogs werkwijze was meestal als volgt: hij deed zich voor als verzetsman en sloot zich onder een valse naam aan bij een verzetsgroep. De arrestaties volgden wanneer hij genoeg wist. Bij

het Verzet was op een gegeven moment de identiteit van De Droog bekend. Hij stond met zijn naam en foto en in de illegale pers. Door tal van knokploegen werd jacht op hem gemaakt.

De verzetsman Theo Dobbe probeerde De Droog in september 1944 te liquideren. In plaats daarvan werd Dobbe zelf opgepakt en kort daarna gefusilleerd [..].

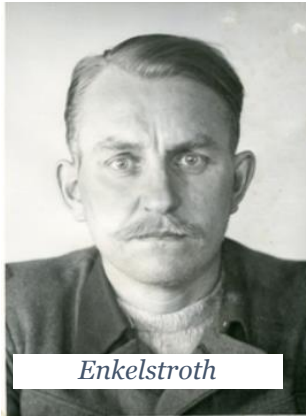
De omstandigheden rond de dood van de Droog zijn onduidelijk. SD-medewerker Emil Rappard verklaarde na de oorlog dat hij voor het huis van De Droog stond te wachten. Kort daarop hoorde hij een schot. Het was aanvankelijk niet duidelijk of het ging om zelfdoding of om een liquidatie door het Verzet.

Een vaak genoemde, maar onjuiste verklaring is dat De Droog door Rappard werd doodgeschoten, in opdracht van hoge SD-functionarissen. In werkelijkheid betrof het een dodelijk ongeluk met zijn pistool, dat nogal makkelijk afging. Het lichaam werd naar Amersfoort overgebracht, waar het in de buurt van Kamp Amersfoort werd begraven. Daar werd het na de oorlog opgegraven en geïdentificeerd als zijnde van De Droog.

[Link](#)

Egenolf, Günther Emil Albert Was werkzaam voor de SD Arnhem. Hij gaf leiding aan twee executies waarbij zes mensen werden doodgeschoten. Hij werd veroordeeld tot 12 jaar gevangenis.

Engelsmann: "Thomsen was ziekelijk, had een maagkwaal en liet alles over aan zijn assistenten Heinemann en Engelsmann."

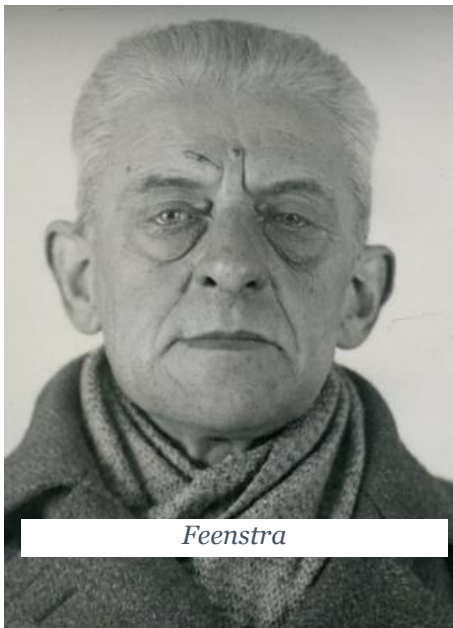

Enkelstroth

Enkelstroth, Friedrich Augustus (Twistringen 1906 - Hamburg 1955) Het 'onmens van Arnhem'. Zijn rang was SS *Untersturmführer*. Hij werkte in de eerste oorlogsjaren bij het *Referat IVA* van de SD voor de vervolging van communisten en was betrokken bij veel arrestaties. Hij mishandelde veel arrestanten. Hij was de SD-er die het kopstuk van de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers (LO), [Heleen Kuipers Rietberg \('tante Riek'\)](#) uit Winterswijk in augustus 1944 gevangen nam. Ook

vermoord hij met een nekschot, in november 1944, de broers [Hans en Bert Kuik](#), lid van de Arnhemse verzetsgroep '[Rolls Royce](#)', op het terrein van de Rosendaelsche Golf Club.

Na de oorlog wordt Enkelstroth veroordeeld wegens de moord op minimaal vier burgers en de marteling van nog eens minstens twaalf burgers. Hij kreeg de doodstraf, wat in cassatie werd veranderd in twaalf jaar gevangenisstraf. Hij werd in 1951 het land uitgezet naar Duitsland. Hij ging terug naar Hamburg, waar hij op 27 oktober 1955 op 48 jarige leeftijd in vrijheid overleed. [Link](#)

Feenstra

Feenstra, Jacob Eduard (Medan (Ned.-Indië), 18 november 1888 - Arnhem, 29 augustus 1946). Feenstra volgde het grootste deel van zijn opleiding in Nederland waar hij in juni 1912 afstudeerde aan de Koninklijke Militaire Academie (KMA). Hij stond bekend als een bekwaam officier. Feenstra werd na het afronden van zijn studie benoemd als 2e luitenant bij het Derde Regiment Huzaren in Den Haag. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was hij bij de grens met België gelegerd.

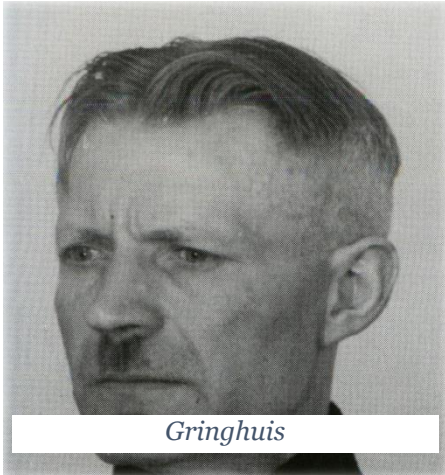
Tijdens de mobilisatie van het Nederlandse leger in augustus 1939 werd hij commandant van de 3e verkenningsafdeling bij de

Huzaren en belast met de motorisering. 'Overste Feenstra' was hoofd van de Marechaussee in het gewest Arnhem en als zodanig ook hoofd van de korpsen in Gelderland en Overijssel.

Het korps werkte mee aan de razzia's in november 1942 in Nijmegen en andere plaatsen en in december 1942 in Arnhem. Vanaf het begin van de oorlog toonde Feenstra zich zeer antisemitisch. Hij trad zeer hard op tegen medewerkers van de politie die onvoldoende meewerkten. In het artikel over Bühe zien we hoe hij in Eibergen en Neede samen met Bühe optrad. Na de oorlog was Feenstra een van de eerste personen die door

de Bijzondere Rechtspleging ter dood werd veroordeeld. Koningin Wilhelmina wees een gratieverzoek af... Het vonnis werd in 1946 voltrokken. [Link](#).

Gringhuis, Gezinus (Onstwedde 28 september 1895 - Winschoten 5 november 1975) Hij trad in 1918 in dienst van het Amsterdamse politiekorps. Hij maakte deel uit van Bureau Joodse Zaken en vervolgens van de SD. Hij was één van de rechercheurs die op 4 augustus 1944 het pand Prinsengracht 263, het woonhuis van Anne Frank, binnenvielen. Hij behoorde eind '44 tot de Bijzondere Afdeling (ook wel *Gruppe V* genoemd) van de Recherchecentrale in Den Haag.

Gringhuis

Na een aanvankelijk doodvonnis kreeg Gringhuis in cassatie een levenslange gevangenisstraf. Daarnaast werd hij ontzet uit verschillende rechten: het bekleden van ambten, het dienen bij de gewapende macht en het actieve en passieve kiesrecht. [Link](#)

Groin de Planque, Johannes Meindert van (Den Haag 1897 - 1964) Veel gevaarlijker en verbeterer dan Groin de Planque kan bijna niet... De overtuigd nationaalsocialist, die ook wel Planken of Plantinga werd genoemd, meldt zich tevens bij de Germaansche SS en het [Rechtsfront](#). Begin 1942 komt hij bij de Documentatiedienst van de politie in Den Haag terecht. Daar krijgt hij gaandeweg de leiding over het opsporen van communisten. Hij arresteert meerdere joden en verzetsstrijders. Ze zullen hun gevangenschap niet overleven. Bij één inval steelt hij privégoederen. En hij zet zich in voor een Duitse spionagegroep. Per 9 oktober 1944 wordt hij gedetacheerd bij de SD Almelo. Hij ontpopt zich daar eens te meer tot een genadeloze nazi. Hij arresteert, martelt en moordt. Meerdere ondergrondse werkers laten door hem het leven. Hij wordt op 31 oktober 1947 veroordeeld tot de doodstraf. Een van zijn rechters schrijft een jaar later, in reactie op zijn gratieverzoek: "Het gehele optreden van de veroordeelde is zo onmenselijk en wreed geweest dat er m.i. geen enkele reden kan worden aangevoerd hier gratie te verlenen". Toch komt het tot gratie.

De in 1948 aangetreden koningin Juliana is minder gebrand op de doodstraf dan haar moeder [...]. Veel zware oorlogsmisdadigers ontlopen daardoor de kogel. Op 27 januari 1957 wordt Van Groin de Planques straf omgezet in 21 jaar en 5 maanden cel. Hij schijnt in 1964 te zijn overleden.

Of hij voordien al zijn vrijheid terug heeft gekregen en zo ja, hoe het hem daarna vergaat, is onbekend. [Link](#)

Fischer, Franz kwam vanuit Den Haag waar hij werkte onder Zoepf op de Nederlandse afdeling van het *Judenreferat* van [Adolf Eichmann](#), belast met de deportatie van de joden uit het bezette Nederland. Zoepf was echter zelden op kantoor te vinden en liet de dagelijkse leiding over aan Franz Fischer, die ook direct betrokken was bij de deportatie van een de moord op 13.000 joden uit Den Haag. Ook was hij verantwoordelijk voor mishandelingen van joden, 'jodenbegunstigers' en van

personen die met jodinnen getrouwd waren. Hij liet ze niet alleen door anderen mishandelen, maar sloeg en schopte volgens meerdere getuigen ook zelf. Door zijn fanatieke jacht op joden kreeg hij al snel de bijnaam 'Judenfischer' (Jodenvisser). Zijn specialiteit was het '*U-boot Spiel*', waarbij de slachtoffers in een badkuip langdurig onder water werden gehouden om bekentenissen of inlichtingen af te dwingen.

[Benedictus Hijmans](#), een half-jood, pleegde op 11 januari 1943 in Den Haag een mislukte aanslag op Fischer. Omdat zijn vader gearresteerd was, tekende Hijmans persoonlijk protest aan bij Fischer. Na het vergeefse gesprek pakte Hijmans een pistool van de muur en probeerde op Fischer te schieten. Het wapen was echter niet geladen. Een week later vonniste het SS- en *Polizeigericht* de doodstraf tegen Hijmans en werd hij gefusilleerd.

Fischer werd gelijktijdig met de Duitse oorlogsmisdadigers Joseph Kotälla en Ferdinand aus der Fünten vanuit de strafgevangenis van Norgerhaven in Veenhuizen per 7 november 1952 gedetineerd in de Bredase koepelgevangenis. Gezamenlijk gingen ze de geschiedenis in als de [Vier van Breda](#). Na de vrijlating van Lages in 1966 gingen de overgeblevenen door als de Drie van Breda en na de dood van Kotälla als de Twee van Breda. Fischer had tijdens zijn gevangenschap last van nachtmerries; hij droomde dan dat hij achtervolgd werd door een grote groep joden, die 😊 hem in elkaar sloegen [...]. Hij riep dan in zijn slaap om hulp en werd vervolgens badend in het zweet wakker [..].

Fischer werd, samen met Aus der Fünten, op 27 januari 1989 vrijgelaten op instigatie van minister van justitie Frits Korthals Altes. Hij ging inwonen bij zijn echtgenote, met wie hij nog steeds getrouwd was en bij zijn vrijlating 88 jaar oud was. Fischer overleed nog datzelfde jaar op 19

september aan een longontsteking. Fischer liet bij zijn overlijden honderdduizenden D-mark na, geld dat hij gekregen had van sympathisanten [...].

Heinemann, Ludwig (Wuppertal 2 januari 1911, - Arnhem 10 februari 1947) *SD-Untersturmführer*. was aanvankelijk in Krakau gestationeerd. Hij pleegde alleen of met anderen vele moorden in Heveadorp, Arnhem,

Tweemaal Heinemann, rechts in 1946 tijdens zijn proces.

Gorssel, Vorden, Hengelo (Gld.), Amersfoort en Brummen. Op de [IJsselkade in Zutphen](#) werden negen gedetineerden doodgeschoten, een tiende man hield zich voor dood in het water. Bij de actie was ook A. Wiebe uit

Nijmegen betrokken. Over deze moordpartij legt de enige overlevende, marechaussee [W. van Benthem](#) op 28 april 1945 de volgende verklaring af: “Op 31 maart 1945 ca 22 uur werden verschillende mensen uit het Huis van Bewaring [in Zutphen] gehaald door vier man van de SD, t.w. Heinemann (deze wees de mensen aan), Wiebe, Bakkenes en Rooters. In totaal werden 12 man in de benedengang geplaatst, twee aan twee aan elkaar gebonden aan de polsen. Van de mensen die daar stonden kende ik: [Hendrik van Lier](#), [David Zonnenberg](#), [G. van Oostveen](#), [A.C. Oskam](#), [H.J. Boxtart](#), [G. Hartoch](#), [H.J. Lammers](#), [Baron T.W.L. van Heemstra](#) en [A. Gerritsen](#).

Van deze 12 werden er later 2 afgehaald en terug gebracht in de cel. Hier-van kende ik alleen B. Dijkstra. De resterend 10 man onder wie ikzelf werden met 4 tegelijk weggevoerd en naar een luxe auto gebracht. Ik hoorde tot de tweede groep van vier, die ongeveer 20 minuten na de eerste groep werd opgehaald.

We werden naar de IJsseloever gebracht, tegenover de Marschpoortstraat. We moesten uitstappen. Daarna zei Wiebe dat wij maar wat langs de IJssel moesten gaan lopen, hetgeen we deden. Van de eerste groep zagen we niemand.

Terwijl we daar liepen werden we van achteren neergeschoten met een mitrailleur. Ik was geraakt, in de lenden en liet me vallen. We werden losgesneden en zoveel mogelijk beroofd, althans wat mezelf betreft. Ik durfde niet naar de anderen te kijken. Vervolgens werden we in het water gegooid. Met een zaklantaarn controleerden ze nog of we werkelijk verdwenen waren. Ik liet me zinken en zwom naar het midden van de

rivier, keek of er nog anderen te redden waren maar zag niets meer. Ongeveer een uur later ben ik uit het water gekropen, en heb ik een onderkomen gezocht en gekregen bij de familie Th. Ellenbroek, Broederenkerkhof 1 Zutphen, die direct een dokter hebben gewaarschuwd. Deze arts heeft een kogel van een stengun uit mijn rug verwijderd. Toen ik in het water lag heb ik niet gezien of gehoord of de 2 nog resterende mannen daar ook zijn doodgeschoten.”

Tijdens het proces werd Heinemann, die naar Duitsland was gevlucht maar werd opgepakt en uitgeleverd, verantwoordelijk gehouden voor 40 moorden en ter dood veroordeeld. Het doodvonnis werd in 1947 voltrokken. [Link](#)

Hoffmann, Karl Maakte deel uit van *Sonderkommando* van de SD uit Assen. Ondervroeg o.a. personen verdacht van het laten onderduiken van piloten in Diever. Toen hij van zijn baas opdracht kreeg een 3-tal personen te fusilleren bij Kamp Westerbork, gaf hij deze opdracht door aan drie SD-ondergeschikten. Karl Hoffmann kreeg een levenslange gevangenisstraf, die in 1951 omgezet werd in een gevangenisstraf van twintig jaar. Op 22 juli 1957 werd hij in vrijheid gesteld; hij vertrok naar West-Duitsland. [Link](#)

Huhn, Arno Bernhard (Potsdam, 26 augustus 1911 - Osnabrück, 3 januari 1991) was plaatsvervangend hoofd van de SD Arnhem. Na de oorlog kreeg hij aanvankelijk een levenslange gevangenisstraf opgelegd vanwege zijn betrokkenheid bij vier *Silbertanne*-moorden. Na hoger

beroep werd de straf omgezet naar zeventien jaar, op 10 mei 1954 kwam hij vervroegd vrij. Hij groeide uit tot plaatsvervangend chef van het SD Arnhem en werd daarmee de rechterhand van Arthur Thomsen. *Aktion Silbertanne* was de codenaam voor een serie moordaanslagen en sluipmoorden die door Nederlandse SS-ers en Nederlandse oostfrontveteranen werden gepleegd. Prominente Nederlanders werden als represaille maatregel vermoord. In oktober 1943 kreeg Huhn van zijn baas Thomsen de opdracht om de moord op de Apeldoorn-

se politieman en jodenjager [Jannes Doppenberg](#) door het Verzet te vergelden. [Link \(1\)](#) [Link \(2\)](#)

Huls, Harm Jan Hij kwam uit Kuinre, bij Lemmer in de buurt. Hij was lid van de NSB, was postcommandant bij de Landwacht, pakte onderduikers op en gaf hen aan bij de SD. Op 14 augustus 1944 werd hij in Echten, inmiddels 26 jaar oud en leider van het distributiekantoor van Kuinre, geliquideerd door het Verzet. [Lijst van liquidaties door Verzet.](#)

Jansen, Marinus (Ries) (Doorn, 14 juli 1910 - Arnhem, 11 februari 1949) was als politieman in Rotterdam verantwoordelijk voor de arrestatie van minimaal zestig joden, communisten en illegale werkers. Op 11 februari 1944 werd er in Rotterdam op de Statenweg een aanslag op hem gepleegd en werd hij neergeschoten. Hij overleefde de aanslag. Uit angst voor een nieuwe aanslag werd hij januari 1944 overgeplaatst naar de SD te Arnhem.

Jansen

Na de Slag om Arnhem nam de SD de wijk naar Lunteren waar in [villa De Wormshoef](#) een nieuw hoofdkwartier werd gevestigd. Op 12 januari 1944 veroordeelde het *Polizeistandgericht* te Rotterdam 8 personen ter dood voor de moordaanslag op colla-

borateur Jansen. Hij was in deze periode verantwoordelijk voor de dood van een groot aantal verzetsmensen, die vaak eerst wrede martelingen moesten ondergaan. Zijn bijnaam was 'de nekschotspecialist'. Jansen werd ter dood veroordeeld en het vonnis werd in 1949 voltrokken. [Link](#)

Koch, Fritz Ernst Wilhelm (Detmold 27 sep. 1909 - onbekend) Hij was een Duitse *Kriminal-Sekretär* van de SD. Samen met de Haagse politiemannen Johannes Krom en Antonie Bolland was Koch betrokken bij vele arrestaties van onderduikers en verzetsdeelnemers. Koch werd in 1949 door het Bijzonder Gerechtshof te 's-Gravenhage tot 10 jaar gevangenisstraf veroordeeld. [Link](#)

Koch

Mack Men schreef over SS-*Oberscharführer* dat die was belast met het doorsturen van arrestanten via Kamp Amersfoort naar Duitsland: "Jong

of oud, ziek of gezond, dat kwam er bij hem niet op aan. Hij stuurde alles naar Amersfoort en dan werd het daar wel verder uitgezocht. Hij werkte met de leuze: *'Es gibt nur ein Weg... Amersfoort.'* Hij verhoorde altijd in het Huis van Bewaring op de Regentenkamer, maar heeft zo ver men weet niemand mishandeld.”

Nitsch, Richard Heinrich Georg (Todtgüslingen 1 november 1908 - 1990): “Terwijl andere medewerkers van het Kantoor zo nu en dan ook arrestanten sloegen, ging geen van hen zover als *Hauptscharführer* Richard Nitsch [...]. Het merendeel van de zaken waarmee Nitsch hier in 1941 werd belast, bestond uit illegale bladen en personen die anti-Duitse uitlatingen hadden gedaan”. Hij werd in 1948 in 's-Hertogenbosch veroordeeld tot 22 jaar en 9 maanden gevangenisstraf. Hij kwam vrij op 5 april 1960. [Link](#)

Pieters, Andries Jan (Leksula (Ned.-Indië) 2 augustus 1916 - Den Haag, 21 maart 1952). Nadat hij aan het oostfront gewond was geraakt, vertrok hij naar Nederland. Op 6 april 1945, nog geen maand voor de Duitse capitulatie, vestigde zijn groep zich in Kasteel Groot Engelenburg in Brummen. In samenwerking met SD-er Ludwig Heinemann nam

Pieters

zijn groep tientallen mensen gevangen, omdat zij ervan verdacht werden bij het Verzet te horen. De gevangenen werden op gruwelijke wijze gemarteld. Met de Canadezen in aantocht verliet het Kommando op 13 april 1945 het kasteel, waarbij acht gevangenen geëxecuteerd werden. Pieters verhuisde naar Loosdrecht en herhaalde daar de gang van zaken die hij ook in Brummen uitvoerde. Hoe bizar: op bevel van SD-hoofd Willy Lages [zelf een oorlogsmisdadiger en een van de *Vier van Breda*] werd Pieters op 3 mei 1945 door collega's gearresteerd vanwege zijn gruweldaden. Deze arrestatie toonde aan dat de SD hun 'goede naam' niet wilde laten besmeuren door dit soort criminele collega's! Ook zij wisten dat de dag des oordeels naderde en dat ze zich dan moesten verantwoorden voor het Gerecht voor hun wreedheden. In november 1951 werd Pieters door de Bijzondere Raad van Cassatie de doodstraf opgelegd. Op 21 maart 1952, 7 jaar na de oorlog, werd ook dit 'beestmens' samen met

Artur Albrecht door een vuurpeloton terechtgesteld.

Dit was de laatste voltrekking van een doodvonnis in Nederland. [Link](#)

Poos, Leonardus (Leo) Adrianus (Hatert, 16 april 1901 - Rijswijk, 19 januari 1990) was een Nederlandse politiemann die in de Tweede Wereldoorlog in Den Haag nauw samenwerkte met de Duitse bezetter. Op 26-jarige leeftijd trad hij toe tot het Haagse politiekorps. Vanaf 1937 werkte Poos voor de inlichtingendienst en moest hij onder andere de prominente NSB'er [Meinoud Rost van Tonningen](#) in de gaten houden.

Poos werkte bij de Inlichtingendienst nauw samen met Marten Slagter. Het duo was zeer effectief. Hun verdiensten waren zo groot dat zij gepresenteerd werden aan Heinrich Himmler en Reinhard Heydrich tijdens een bezoek aan Nederland [..].

Slagter en Poos werden na de oorlog beiden verantwoordelijk gehouden voor de arrestatie van zo'n honderd mensen, van wie velen de oorlog niet overleefden. Naarmate de oorlog vorderde kregen Slagter en Poos wroeging en klaagden ze bij [Willem Harster](#) dat zij Nederlanders arresteerden die vervolgens geëxecuteerd werden. Na de oorlog werd Poos aanvankelijk ter dood veroordeeld. De straf werd in 1951 omgezet naar levenslang. In 1962 kwam hij vrij. [Link](#)

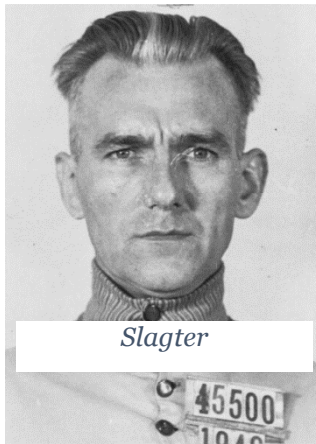

Potman

Potman, Gerrit Deze SS-er was eigenlijk landbouwer uit de Achterhoek, maar werkte bij het Kantoor vaak als portier. De portiers hadden de opdracht de gevangenen met een *Festnahmeschein* naar het Huis van Bewaring te brengen.

Rappard, Carl Emil (31 juli 1921 - 2018) was een Nederlandse collaborateur. Deze NSB-er uit Gorssel werkte vanaf oktober 1943 voor de SD Arnhem, als assistent van Ludwig Heinemann. Hij legde verklaringen af over de 'dependance' van het Kantoor', waar arrestanten met buitensporig geweld werden ondervraagd. Rappard werd in 1947 veroordeeld tot vijftien jaar gevangenisstraf. Hij leed aan tuberculose, waardoor hij op een brancard de rechtszaal binnen werd getild. Tijdens de rechtszaak deed Rappard geen pogingen de beschuldigingen te ontkennen, met uitzondering van de bewering dat hij Johnny [De Droog](#) zou hebben vermoord. Rappards ziekte was voor de procureur-generaal reden om niet de doodstraf, maar slechts levenslang te eisen. Algemeen werd aangenomen dat Rappard nog maar kort te leven had, maar tegen de verwachtingen in herstelde hij. Na zijn vrijlating week Rappard uit naar Zuid-Frankrijk. Hij stierf 97 jaar oud. [Link](#)

Rijck, Adolf de De *SS-Unterscharführer* , werkte voor de SD Arnhem, Almelo, Rotterdam en Heerenveen. Schmidt kwam naar Velp, toen het Judenreferat IVb 4 vanuit Den Haag daarheen werd verplaatst.

Slagter, Marten (Emmen 30 maart 1904 - ?). Zijn plaatsing bij de SD werd opgeheven en hij werkte daarna bij de gewone Politiedienst. 'Blijft echter zeer gevaarlijk, is als opperluitenant naar Rotterdam verplaatst, afd. Recherche per 1 juli 1944, met onderluitenant en 'foute politiemann' Johannes Veefkind, ook NSB en zeer slecht.

Stap, Gerrit Frederik ([Doetinchem](#), 19 juni 1911 - Doetinchem, 19 februari 2004) was een Nederlandse politiemann. Hij werkte tijdens de Tweede Wereldoorlog nauw met de Duitse bezetter samen en was zodoende verantwoordelijk voor de dood van zeker vijftig tot zestig mensen. Op 21-jarige leeftijd trad hij bij zijn broer, die architect was, in dienst. Stap volgde in de jaren dertig in de avonduren de politievak-school. In zijn vrije tijd liep hij mee met de plaatselijke veldwachter om ervaring op te doen. In mei 1938 moest zijn broer hem door gebrek aan werk ontslaan, waarop hij direct een baan vond als douanier bij de grenspost bij 's-Heerenberg onder Doetinchem.

Door zijn aanstelling als ambtenaar moest Stap wel zijn lidmaatschap van de NSB opzeggen. Daar was hij sinds 1935 lid van. Als douanier had Stap vaak te maken met joden die Duitsland wilden ontvluchten. Vermogende joden stuurde hij door naar Kamp Westerbork, terwijl wie geen geld had teruggestuurd werd naar Duitsland.

Kort na de Duitse inval in Nederland in mei 1940 kreeg Stap een aanstelling als veldwachter bij de politie in Didam. Na de opheffing van het ambtenarenverbod begin 1941 werd Stap weer lid van de NSB. Hij werd een jaar later lid van [Rechtsfront](#). In datzelfde jaar volgde hij een cursus aan de beruchte Politie-school in [Schalkhaar](#).

Het verzet in Didam pleegde in 1942 een aanslag op hem. Hij werd in het donker opgepakt en kreeg een flink pak slaag. Omdat Stap niet tegenstribbelde twijfelden de aanslagplegers of ze wel met de juiste persoon van doen hadden. Zodoende wist Stap te ontkomen.

In Didam betrok Stap in 1943 de woning van een ondergedoken joods gezin aan de Beekseweg, tegenwoordig bekend als de Wilhelminastraat. Tegen het einde van 1944 besepte hij dat de Duitsers aan de verliezende hand waren en verkocht het huis aan de overburen. Na de oorlog voerde

de oorspronkelijke joodse eigenaar een jarenlange juridische strijd voordat hij het huis weer terug had [..].

Stap verhuisde met zijn vrouw naar Putten. Hij stond er om bekend gewelddadig om te gaan met arrestanten. Stap werd daarom in augustus 1943 geschorst. Het Duitse rechtscollege veroordeelde Stap tot een gevangenisstraf van twee weken [..]. De schorsing weerhield Stap er niet van om in november 1943 wederom een arrestant te mishandelen.

Intussen beraamde het Verzet een nieuwe aanslag op Stap. Zij zouden Stap op 13 januari 1944 opwachten bij de bushalte in Putten en hem vervolgens doodschieten. De aanslag mislukte en een lid van het Verzet werd na ondervraging door Stap gedood.

De knokploeg van Aalten beraamde in april 1944 een nieuwe aanslag op Stap. Deze kon worden voorkomen doordat Willy Markus, een medewerker van de beruchte *V-mann* Johnny de Droog, in de groep was geïnfiltreerd. Een dag voor de geplande aanslag op 21 april werd het grootste deel van de Knokploeg opgerold.

In februari 1945 wilde het verzet in Ruurlo nogmaals proberen om Stap te liquideren. Uit angst voor represaillemaatregelen werd daar alsnog van afgezien. Op 1 mei 1944 arresteerde Stap in Ruurlo een man die een brochure bij zich droeg met een tegen de nazi's gerichte tekst. De man had zijn haar zwart geverfd, waardoor Stap dacht met een jood van doen te hebben. Hij wist niet dat hij tegenover de Gereformeerde predikant Frits Slomp stond, de leider van de Landelijke Organisatie voor Hulp aan Onderduikers.

Zijn schuilnaam [Frits de Zwerver](#) stond op de brochure, maar zelfs toen Slomp opbiechtte dat hij Frits de Zwerver was geloofde Stap hem niet.

Frits de Zwerver

Stap bracht Slomp over naar de SD in Arnhem. Ook daar werd zijn identiteit niet vastgesteld. Op 11 mei 1944 werd de dominee door de Landelijke knokploegen bevrijd uit de koepelgevangenis in Arnhem. Stap werd na de bevrijding in Enschede aangehouden. Op 18 mei 1945 bood de Binnenlandse Strijdkrachten, tegen alle voorschriften in, de bevolking van Ruurlo de mogelijkheid voor 'genoegdoening'. Hij werd op een auto door het dorp gereden waarbij iedereen die de behoefte voelde hem een klap in het gezicht mocht

geven [..]. Meer dood dan levend werd de politieman opgesloten in een hondenkooi, waarna belangstellenden tegen betaling mochten komen kijken [..].

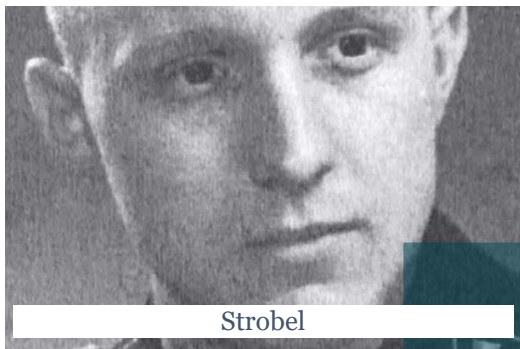
Na de oorlog werd Stap berecht door het Bijzonder Gerechtshof in Arnhem. Omdat hij niemand rechtstreeks had gedood werd niet de doodstraf, maar levenslang tegen hem geëist. De rechtbank volgde in eerste instantie de eis van levenslang. In hoger beroep werd het vonnis bijgesteld naar 20 jaar.

* [Link](#)

* [Joodse huizen gekocht door Stap en familie](#) o.a. (Zoek op 'Stap')

* [Joodse Panden](#)

Strehlau, Kurt Was werkzaam bij de SD Zutphen. Nam deel aan de aan de executie van de 9 gevangenen op de IJsselkade. Werd vrijgesproken.

Strobel, Max (Oelsnitz 15 juli 1912)

Begin 1942 werd hij benoemd tot hoofd van de SD Maastricht. Strobel koos voor een harde aanpak. Er vonden regelmatig executies plaats van verzetsleden en willekeurige personen. Men hield Strobel en zijn medewerkers verantwoordelijk voor minimaal 45 doden. Zo

werden op 3 mei 1943 zeven stakers doodgeschoten die deelnamen aan de April-Mei-stakingen. De Geallieerden rukten in de tweede helft van 1944 snel op richting Limburg. Strobel en zijn groep weken daarom uit naar Friesland, waar zij hun schrikbewind voortzetten.

In mei 1945 gaf hij zich over aan de Canadezen. Hij gaf een valse naam op en werd overgebracht naar een krijgsgevangenkamp in Norden in Duitsland. Omdat niemand achter zijn ware identiteit kwam, werd hij al snel weer vrijgelaten.

In het bevrijde Nederland was er juist een goed beeld ontstaan van de oorlogsactiviteiten van Strobel en al snel na de Bevrijding begon de jacht op hem. Echter tevergeefs. Op een aantal meldingen na (hij zou naar Argentinië zijn gevlucht, etc.) is hij nooit meer teruggevonden [..].

Uit onderzoek van de journalist Bart Ebisch, kleinkind van een van de slachtoffers van de verdwenen Duitser, bleek in 2016 dat de Nederlandse pogingen om Strobel op te sporen vooral bestonden uit het corresponderen tussen Nederlandse en Duitse instanties.

Er is bijvoorbeeld niet onderzocht of de Duitser zich ergens onder een van zijn bekende aliassen had geregistreerd, noch zijn de vrouw van Strobel of zijn oud-collega's ondervraagd om meer te weten te komen over zijn verblijfplaats. [Link](#)

Thomsen

Thomsen, Arthur (Eversten 25 december 1900 - Scheveningen, 9 juli 1945) was een Duitse SS-Hauptsturmführer. Hij was tot 10 maart 1945 leider van de Kantoor Arnhem. Op 10 maart 1945 werd hij hoofd van de *Kantoor* Groningen. Thomsen voerde de groep aan die geprobeerd heeft om na de capitulatie via Schiermonnikoog alsnog naar Duitsland te vluchten. Op 31 mei 1945 gaven deze mannen en vrouwen zich over. 'Op dat moment [mei 1945] was alleen de uiterste uithoek van het Wad, de plek

waar de geschiedenis als laatste arriveert, nog Duits gebied.

Ongeveer honderdvijftig SS'ers en SD'ers uit het Scholtenshuis in Groningen hadden op 15 april de oversteek naar Schiermonnikoog gemaakt, op de vlucht voor de Geallieerden, met het plan om vandaar verder te reizen naar Borkum. Maar de aansluitende boot verscheen niet op het afgesproken moment voor het strand.

Ze waren niet welkom in het dorp, de *Inselcommandant* verwees ze naar de oostelijkste boerderij van het eiland, de eendenkooiplaats van boer Talsma. En daar zaten ze, als gevangen eenden in de kooi, tot ze bezoek kregen van een Nederlandse BS'er gekleed als Canadese officier. Hij bewoog ze ertoe met hem mee te gaan omdat hun positie uitzichtloos zou zijn en werden gevangen genomen.

Een maand later marcheerden de Duitse militairen naar de steiger, uitgezwaaid door een paar meisjes uit het dorp [...]. De meisjes vormden een clubje, noemden zich onderling 'hokkelingen': jongvee. Een enkele reisde haar vriend achterna om in Duitsland te trouwen [...], en meerdere militairen zouden later met hun kinderen als badgast terugkomen [...].

Een van hen, de *Inselcommandant* kapitein Arnold Rehm, opende een reisbureau in Bremen en verkocht reisjes naar Schiermonnikoog, dat hij met overtuiging kon aanbevelen, omdat hij het uit eigen ervaring kende.' Thomsen werd, net als de anderen, overgebracht naar de strafgevangenis in Groningen.

Daar werd er al voor gewaarschuwd dat hij mogelijk zelfmoord zou plegen. Vanuit de strafgevangenis in Groningen werd hij overgeplaatst naar Utrecht en vervolgens opgesloten in de cellenbarakken in Scheveningen. Op 8 of 9 juli 1945 pleegde hij hier zelfmoord, nog zonder uitgebreid verhoord te zijn, door zich bijna zittend op te hangen aan zijn broekriem die bevestigd was aan zijn krib....

Waals, Anton van der (Rotterdam 11 oktober 1912 - Scheveningen 26 januari 1950) Antonius van der Waals was tijdens de oorlog een spion voor de Duitse SD. Hij maakte zeker 83 slachtoffers en speelde een hoofdrol in het Englandspiel, dat vele Nederlandse geheime agenten uit Engeland het leven heeft gekost. Zijn taak was het binnendringen van

Nederlandse verzetsgroepen en het inwinnen van informatie, wat moest leiden tot een snelle arrestatie van verzetsleden.

Van der Waals huwde op 12 december 1934 Francien Goedhart. Op 6 mei 1936 scheidden zij weer, omdat hij het lidmaatschap van de [NSB](#) voor haar verzwegen zou hebben. Hij trouwde daarna nog twee maal.

Bij iedere arrestatie waar Van der Waals lijfelijk aanwezig was, werd ook hij geboeid afgevoerd. Dit werd gedaan om hem te vrijwaren van verdenkingen door verzetslieden die als omstander de arrestaties gadesloegen. Soms deed hij zich voor als een agent uit Engeland die net was gedropt. Al vrij snel ontstond er bij het Verzet wantrouwen over van der Waals. Dit leidde tot een tweetal mislukte liquidatiepogingen.

In juni 1943 werd het bericht verspreid dat Van der Waals vermoord was. In september vertrok Van der Waals vanuit Delfzijl naar Zweden. In Zweden moest hij uitzoeken of er illegale contacten en vluchtroutes tussen Zweden en Nederland bestonden. In 1945 verhuisde hij terug naar Zuid-Laren.

Met heel veel lef meldde hij zich daar, na de Duitse capitulatie, bij de Canadese Field Security om zijn diensten aan te bieden [!!]. Zij droegen hem over aan de Britse Special Counterintelligence die hem weer overdroegen aan het Bureau Nationale Veiligheid. Door hen werd hij ingezet om in Duitsland te gaan infiltreren. Maar in 1947 werd hij uiteindelijk toch aan Nederland uitgeleverd.

In 1948 werd hij voorgeleid bij het Gerechtshof in Den Haag. Van der Waals wordt wel 'de grootste Nederlandse landverrader van de Tweede Wereldoorlog genoemd' [..].

De uitkomst van zijn proces tussen april 1948 en januari 1950, was dan ook dat er voldoende bewijs was voor zijn schuld aan de arrestatie van 83 verzetsmensen in Duitse handen, van wie er minimaal 34 werden geëxecuteerd. Deskundigen zijn ervan overtuigd dat het aantal mensen dat

door Van der Waals aan de SD is uitgeleverd, vele malen hoger ligt. Hij werd ter dood veroordeeld en op de [Waaltdorpervlakte](#) op 26 januari 1950 geëxecuteerd. [Link](#)

Petrus Josephus Wamelink was bij de Kantoor Arnhem betrokken als Rijksrechercheur. Volgens ingewijden was hij van de Rijksrechercheurs de belangrijkste. “Ahlbrecht werkte in Arnhem samen met zowel een paar Duitse als met een aantal Nederlandse rechercheurs, één van hen was Rijksrechercheur P.J.W.

Hier verhoorde hij diezelfde maand een man de ervan werd verdacht betrokken te zijn geweest bij een aanslag op een spoorweg. Het verhoor begon gemoedelijk, maar toen P.J.W. bij de man een schets van de bewuste spoorweg vond, sloeg hij deze een tand uit de mond. Vervolgens moest de verdachte zijn handen op het bureau leggen waarna P.J.W. hier met een stok op sloeg. Zijn baas Ahlbrecht was hierover bepaald niet te spreken en gaf P.J.W. een reprimande: ‘Ahlbrecht [zei] tegen mij: “Je doet het veel te kalm. Je bent lang niet hard genoeg. Het is geen diefstal, maar politiek en daar moet je rekening mee houden. [..]”

Een paar maanden later toonde P.J.W. inmiddels zijn draai gevonden te hebben toen hij deelnam aan het verhoor van een na verraad gepakte illegaalwerker. P.J.W. stompte de man waar hij hem maar kon raken als hij niet snel genoeg antwoord gaf, daarnaast werd de verzetsstrijder naakt over een bureau gelegd en door P.J.W. uit alle macht met een anderhalve meter lange gummiknuppel geslagen.

Toen de man bewusteloos op de grond was gevallen, werd hij bijgebracht met geschop tegen zijn geslachtsdelen. Nadat deze procedure meerdere malen was herhaald, werd het slachtoffer overgebracht naar de strafgevangenis te Arnhem. Hier werd een hersenschudding geconstateerd.

Vanwege deze hersenschudding en de opgelopen verwondingen aan zijn rug en zitvlak moest hij anderhalve maand het bed houden voordat hij via de cellenbarakken in Scheveningen en het concentratiekamp Vught naar Dachau kon worden gedeporteerd.

Tijdens zijn rechtzaak zat hij met een zakdoek in de hand te snikken [..]. Desondanks eiste de procureur-fiscaal, mr. Rikkert de doodstraf en ontzetting uit de kiesrechten voor het leven. Hij komt echter niet voor op de lijst van ter dood veroordeelden. Verder zijn er geen gegevens over hem bekend. a) [Link](#) b) [Link](#)

Wiebe, Antonius Hendrikus (Balgoij 20 december 1897 - ?) was een politieagent. Hij werd gedetacheerd bij de SD Arnhem. Wiebe werd in de zomer van 1944 min of meer uit de Politieke Dienst verwijderd en kort daarna ging hij naar het Kantoor. In de winter '44-'45 trok hij met o.a. Ludwig Heinemann verder naar Zutphen, waar hij betrokken was bij de

fusillades op de IJsselkade.

Volgens ingewijden misschien wel de meest weerzinwekkende figuur die tijdens de Duitse bezettingsperiode in Nijmegen en Arnhem rondliep [..].

In 1919 trad hij in dienst bij de Nijmeegse politie. Aanvankelijk is hij straatagent, die anderen graag hielp, ook financieel. Hierdoor kwam hij zelf regelmatig in de problemen, tot woede van zijn vrouw. Zijn grootouders zijn van Duitse afkomst. Wiebe en zijn vrouw geloofden in de beloften van de nazi's voor betere arbeids- en levensomstandigheden. In 1940 werd hij lid van de NSB, en een jaar later

van het Rechtsfront.

Wiebe was een gezagsgetrouwe man die zich bij de Nijmeegse politie voegde in de "Politieke Dienst". Deze dienst hield zich uitsluitend bezig met het opsporen van joden en verzetsstrijders. Hij is betrokken bij honderden arrestaties, steelt spullen van gedeporteerde joden, houdt zich bezig met handel op de zwarte markt en drinkt zwaar.

Tijdens zijn proces in november 1950 beschrijft de Officier van Justitie Wiebe als 'een boom van een kerel', met een klein hart, die volledig onder de invloed stond van zijn vrouw, 'die hem tot veel kwade dingen aanzette en zijn hele leven bepaalde. [..]"

De officier merkt op dat Wiebe na de oorlog 'volledig berouw had'. De verdachte legt honderden verklaringen af, waarbij hij zichzelf niet spaarde. Ook werkte hij mee aan het opgraven van 'talloze lijken' van zijn slachtoffers. Anton Wiebe wordt in 1950 veroordeeld tot levenslange gevangenisstraf. In april 1951 veroordeelt het Bijzondere Hof van Cassatie Wiebe tot twintig jaar verminderd met de voorlopige hechtenis.

a) [Link](#) en b) [Link](#)
